

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt LVII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15617

enim Legatis præstare tenebantur Episcopi earum regionum ad quas illi mittebantur, ut supra diximus. Vnde argumentum trahere potuisset Petrus susceptam fuisse ab Episcopis & Abbatibus Anglicanis legationem suam, si diversatus apud Ecclesias aut monasteria, procuratus ab illis fuisset. Sapienter itaque Rex Henricus ad excipiendum Legatum mittens nonnullos, eis, *prudenti usus consilio*, inquit Eadmerus, *injunxit quatenus iter ejus ita disponerent ut post ingressum Angliæ nec Ecclesias nec monasteria quolibet, ad se tendens, hospitandi gratia ingrederetur, nec aliunde quam de suis victus necessaria ei ministrarentur.*

IX. Parem repulsam passus in Anglia fuerat ipse Callistus sub Paschali secundo; à quo cum in regnum missus fuisset cum auctoritate Legati, ei auctoritati sic contradictum est ut nullum Legati officium exercuerit. Hæc sunt verba Eadmeri: *Eodem anno venit in Angliam Guido Archiepiscopus Viennensis * functus, ut dicebat, legatione totius Britannicæ ex precepto & auctoritate apostolicæ sedis. Quod per Angliam auditum, in admirationem omnibus venit; inauditum scilicet in Britannia cuncti scientes quemlibet hominum super se vices apostolicas gerere nisi solum Archiepiscopum Cantuariæ. Quapropter sicut venit, ita reversus est, à nemine pro Legato susceptus, nec in aliquo Legati officio functus.*

X. Anno MCLXXV. missus quidem in Angliam est Legatus Hugo sive Hugutio Tituli sancti Michaëlis Cardinalis, & susceptus ut Legatus. Sed adnotandum est illum à Rege Henrico secundo petatum fuisse. Rogerius de Hoveden: *Eodem anno, paulò ante festum omnium sanctorum, applicuit in Angliam quidem Cardinalis nomine Hugezun, apostolicæ sedis Legatus, pro quo Dominus Rex Romam miserat. Et invenit Dominum Regem apud Wintoniam; & Dominus Rex venit ei obviam, & Henricus filius ejus cum eo, & cum debito honore susceperunt.* Narrat deinde Hovedenus illum convocasse Concilium apud Westmonasterium, cujus celebratio impedita fuit ob contentionem de præfessione inter Archiepiscopos Cantuariensem & Eboracensem; qui sanè primum locum cedebant Legato, sed uterque à dextra ejus federe volebat.

XI. Anno sequenti editum est in Anglia magnum exemplum auctoritatis Principum, quod apprimè congruit cum moribus nostris. Miserat Alexander III. Legatum in Scotiam Vivianum. Is verò ut in Scotiam proficisci commodius posset, per Angliam sibi putavit esse pergendum. Quod cum Regi nuntiatum fuisset, statim ad illum misit qui ab eo peterent qua auctoritate fa-

ctum erat ut in Angliam intrasset absque ipsius permisso; ac non antè permissus est ultra progredi quàm jurasset quòd nihil præsumeret de potestate Legati contra voluntatem Regis. Docet nos ista idem Hovedenus his verbis: *Eodem anno Alexander Papa misit Vivianum Presbyterum Cardinalem apostolicæ sedis Legatum in Scotia & in insulis circumjacentibus, & in Hybernia, & in Norvegia, ad causas ecclesiasticas audiendas & determinandas secundum quod Deus ei administraret. Qui cum in Angliam veniret, Dominus Rex misit ad eum Richardum Wintoniensem & Gaudisfridum Eliensem Episcopos, ut interrogarent eum cujus auctoritate ausus erat intrare in regnum suum sine licentia ipsius. His igitur interrogationibus prædictus Cardinalis plurimum territus, de satisfactioe juravit Regi quòd ipse nihil ageret in legatione sua contra voluntatem ipsius. Et sic data est ei licentia transire usque in Scotiam.*

XII. Anno MCCXLV. inter varia gravamina quæ in Concilio Lugdunensi proposita sunt nomine totius regni Angliæ, etiam illud additum est, Martinum, cujus superius fecimus mentionem, in Angliam venisse sine Domini Regis licentia. Deinde procuratores universitatis Angliæ, de eodem Martino loquentes, aiunt istud factum esse privilegio Regis admodum derogando, per quod ei à sede apostolica specialiter indulgetur ne quis in Anglia legationis fungatur officio, nisi à Domino Rege specialiter postulatus. Percussus improvisa interrogatione Innocentius IV. nihil respondit; sed postulata Anglorum elusit rarissima moderatione, rem esse dicentis quæ morosa deliberatione indigeret, inditanter tamen se responsa daturum pollicendo.

CAPVT LVII.

Synopsis.

I. Scotia tum isle penè moribus vivebat quibus Anglia. Cum Scoti frequentia Legatorum urgerentur, isti tandem pervicerunt à Clemente III. Pontifice Romano, ut nulli qui Scotus non esset liceret officium legationis exercere in Scotia, nisi forte ei quies de corpore suo sedes apostolica specialiter designaret.

II. Hoc privilegium à sequentibus Pontificibus confirmatum est.

III. Verùm cum nec si quieta aut secuta esset Scotia à rapacitate & tyrannide Legatorum, restituta est ut non ita multò post Scoti liberrima Episcopi cujusdam oratione commoti Legatum quendam, qui recenter advenerat, repulerint.

IV. Factum id bono exemplo & in posterum profuturo. Nam sub Clemente IV. Legatus ab commissus, extra fines Scotia subsistere jussus est ac per litteras mandata exponere, denique in regnum admissus non est.

V. Quare existimandum est Ottonem, cui Gregorius IX. commissis legationem Scotia, aut admissum

Eadmer. lib. 3.
pag. 9.

* functus

Vid. sup.
lib. 3.

Mer. lib. 14.
cap. 12.

Vid. sup.
lib. 3.

Vid.
sup.

Idem.
lib. 12.

Vid. sup.
lib. 3.

non fuisse in regno, aut certe prius mandata sua per literas exposuisse quam admitteretur. Conjectura est timuisse Gregorium ne Legatus uti prohiberetur auctoritate sua in Scotia.

VI. Scoti contendebant Scotiam non comprehendi sub legatione Anglica, ut docet Bonifacius VIII.

VII. Ratio autem cur Scoti nolent comprehendi sub generali legatione Anglia, hæc erat, quia regnum eorum divisum erat ab Anglia, & quia ex quo Christianam fidem Scoti susceperant, Scotia libera fuerat, & nulli extra suam regionem subiecta præterquam uni Romano Pontifici.

I. TRANSEAMUS ab Anglia in Scotiam, tum quidem divisam à corpore Britanniarum, sed tamen isdem penè moribus viventem. Mitterebant interdum Romani Pontifices in Scotiam Legatos, non rogati & in nullum rei publicæ usum, tantum ut provincialium opibus ditarentur. Displicebant haud dubiè ista Regibus Scotorum. Itaque istud tandem pervicerunt anno **MCLXXXVIII. ut nulli de cetero, qui de regno Scotiæ non fuerit, nisi quem apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo legationis officium exercere.** Hæc sunt verba Clementis III. ex epistola ad Vvillelmum Scotorum Regem, quam recitat Rogerius de Hoveden, & ex eo Baronius. Ista autem ea haud dubiè de causa postulaverant Scoti, ad exemplum Francorum, quòd frequentia & avaritia Legatorum præmerentur, cum verò viderent stabilitam esse necessitatem Legatorum in provinciis, malebant ut ea auctoritas cuiuspiam Scoto tribueretur quam exteris hominibus.

II. Hoc privilegium Scotorum confirmavit deinde Celestinus III. anno **MCXCII.** ad eundem Vvillelmum Scotorum Regem scribens. Refert illius literas idem Rogerius de Hoveden, in quibus hæc verba leguntur: *Adjicimus, ut nulli de cetero qui de regno Scotiæ non fuerit, nisi quem apostolica sedes propter hoc de corpore suo specialiter destinaverit, licitum sit in eo legationis officium exercere.* Istud ipsum isdem verbis confirmatum est ab Honorio III. in epistola ad Alexandrum Regem Scotorum, ut testatur Odoricus Raynaldus.

III. Verùm cum nec sic quieta aut secura esset Scotia à rapacitate & tyrannide Legatorum, cum videlicet Pontifices frequenter mitterent Legatos de corpore Romanæ Ecclesiæ, nimirum Cardinales, qui Scotiam raptabant sub umbra legationis, res eò deducta est anno **MCCXXI.** ut cum illuc missus esset ab Honorio Papa Legatus, Alexander Rex consulendos suos ratus Concilium convocaverit. Ibi Præful quidam multa præfatus de avaritia & pravis moribus Lega-

torum, demum huc flexit ut censeret non modo hunc non admittendum reclamante populo ac regno exhausto, sed ne in posterum quidem alium. Adit autem Hector Boëtius ea liberrima Præfulis illius oratione permotos qui in conventu aderant, Legatum censuisse in regnum admittendum non esse. *Quæ quum summo Regis, inquit, & assidentium assensu probata essent, Legatus in regnum admissus non est.*

IV. Ista quidem fortiter ac viriliter acta sunt, bono sanè exemplo, ac in posterum profuturo. Nam avo Clementis quarti, cum Pontifex Legatum in Scotiam misisset ad conquirendam ad expeditionem in Saracenos pecuniam summam grandem, ille statim admissus non est, sed extra fines Scotiæ subsistere iussus, ac per literas mandata exponere. Ita Legatus in regnum admissus non est. Misit inde Scotorum Rex Alexander mille marcas argenti Pontifici Maximo Clementi quarto in subsidium profectionis.

V. Quare cum videmus, apud Odoricum Raynaldum, Gregorium IX. legationis apostolicæ munus commississe per Scotiam Ottoni Tituli sancti Nicolai in carcere Tulliano Diacono Cardinali, ita interpretari debemus, aut admissum non fuisse illum in regno recentibus adhuc odiis adversus Legatos, aut non antè admissum quam per literas mandata sua exposuisset. Nam præterea colligipossè videtur ex verbis Gregorij illum valde timuisse ne Legatus prohiberetur uti auctoritate sua in Scotia. Scotos quippe demulcet, & variis argumentationibus uritur aptis, ut illi videbatur, ad commovendos eorum animos. Referenda sunt ejus verba: *Nos consultius attendentes quòd cum circa regnum Scotiæ eò majorem curam gere-re teneamur quò fortius Ecclesia Scotiana Romanam Ecclesiam solam matrem & metropolitanam nullo medio recognoscit, indignum existeret, nisi quæ nos singularem patrem in spiritualibus obtinet, specialem à nobis reciperet consolationis affectum, eidem Cardinali in dicto regno Scotiæ legationis officium motu proprio duximus committendum: quia relinquere conscientia salva nequivimus quin eidem Scoticane Ecclesiæ per dictum Legatum apostolicæ visitationis solatium mitteremus; ne à nobis affectione materna spoliari se crederet, si nobis Ecclesiam visitantibus Anglicanam, regnum Scotiæ sic in vicino positum, expertis visitationis apostolicæ remaneret.*

VI. Speciales huic Legato literas pro Scotia dederat Gregorius, quia sub legatione Anglica non comprehendi Scotiam contendebant Scoti, ut ad Eduardum Anglorum Regem scribit Bonifacius VIII. his verbis: *Ceterum nobis nullatenus venit in dubium, quin potius certi sumus, quòd cum apo-*

Heitor Boet. lib. fol. 189.

Apud Oder. Raynald. ad an. 1257. p. 40.

File Baron. ad an. 1188. p. 17. & 1194. p. 11. & Hoveden. Bar. lib. 13. fol. 273.

Apud Oder. Raynald. ad an. 1259. p. 17.

File Baron. lib. 14. p. 17.

Mon. Scot. lib. 14. p. 17.

File Baron. lib. 14. p. 17.

Oder. Rayn. ad an. 1257. p. 40.

File Baron. lib. 14. p. 17.

stolica sedis præcellens auctoritas per suas literas in Anglia ac Scotia regnis simul alicui legationis committit officium exequendum, vel pro quavis causa, quam rationabilem reputat, decima solutionem indicit, hujusmodi apostolica litera ad præfatum Scotia regnum se aliquatenus non extendunt, speciali prædictæ sedis privilegio Scotis indulto penitus obsistente; prout tempore felicitis recordationis Adriani Pape prædecessoris nostri, tunc Adriani Diaconi Cardinalis, & per ipsius sedis literas simul in regnis ipsis Legati, cum quo familiariter tunc eramus, contigit evidenter. Nam Legatus ipse ad præfatum regnum Scotie admissus non exitit donec per literas apostolicas speciales sibi legationis fuit commissum officium in eodem.

VII. Ratio autem cur Scoti nolent comprehendi sub generali Angliæ legatione, hæc erat, quia regnum eorum divitum erat ab Anglia, & quia ex quo fidem Christianam Scoti susceperunt, (ut in conventu apud Northamptoniam disseruit Gilbertus, qui dein Episcopus fuit Cathenensis, anno MCLXXVI.) Scotia libera fuerat, & nulli extra suam regionem, præterquam uni Romano Pontifici veluti Christi Vicario, subiecta. Unde & Clemens III. & Celestinus III. alique deinceps Pontifices decernunt ut Scotiana Ecclesia apostolicæ sedi, cujus filia specialis existit, nullo mediante debeat subjacere. Hinc Gregorius IX. eò se circa regnum Scotiæ majorem curam gerere teneri ait quò fortius Ecclesia Scotiana Romanam Ecclesiam solam matrem & metropolitana nullo medio recognoscit.

CAPVT LVIII.

Synopsis.

I. Legatus in Galliam mitti non potest nisi ad postulationem Regis, vel cum consensu ejus. Non potest exercere facultates suas nisi quatenus Regi placuerit. Intactas præstare debet libertates regni. Facultates ejus examinantur in suprema Parlamenti curia; ubi modificantur, si res ita postulat. Tum demum illis nititur, si Rex permittat.

II. Hæc consuetudo fuit observata antiquitus. Ostendendum est illud ipsum exemplis posteriorum seculorum.

III. Cum anno 1456. Callistus III. Legatum destinasset in Galliam, Rex Karolus VII. jurata gratia obtinens noluit ei concedere ut Legati auctoritate uteretur. Insignibus tamen Legati permissus est uti. Ista vero ita suscepta à Legato sunt.

IV. Eundem legationis sua exitum habuit Julianus Cardinalis, quem Sixtus IV. miserat ad Ludovicum XI. Magnifice tamen habitus est pro more Legatorum.

V. Nicolaus Episcopus Mutinensis cum amplissima potestate Legati veniens in Franciam, Regi Lu-

dovico XI. in primis significare curavit nolle se uti auctoritate sua absque consensu ejus, neque aliquid agere adversus jura regni aut libertates & privilegia Ecclesiæ Gallicanæ. Quod literis manu sua subscriptis confirmavit. Ita permissus est Legatus ut facultatibus suis modificatis & inflexis.

VI. Sixtus mittens iterum Julianum in Galliam, primum Ludovici Regis consensum elicere studuit. Propter istum consensum, quem Rex præstitit, Legatus permissus est ut insignibus Legati, non tamen in præsentia Regis. Factum id salvo jure & libertatibus Ecclesiæ Gallicanæ. Qua de re literas suas dare jussus est Legatus.

VII. Littera ille non extant. Attamen in indiculo Petri Doriote Cancellarij refertur Legatum Regi dedisse literas manu sua ac duorum Secretariorum subscriptas, quibus declarabat gratiam sibi à Rege factam trahi non posse in consequentiam, neque ex ea ullum præjudicium afferri juribus & privilegijs Regis aut regni.

VIII. Cum deinde Balua Cardinalis iniusta & absque consensu Regis præsumeret uti auctoritate Legati in Gallia, multaque insolenter ageret adversus sanctorum canonum reverentiam & mores in Gallia receptos, intercessit Nanterra, emissa appellatione. Tandem tamen Balua uti permissus est facultatibus suis.

IX. Missus est ad restaurandam disciplinam ecclesiasticam. Quod cum aggredi tentaret, onere illo levatus est ab Episcopis Gallicanis, qui curam illam in se susceperunt. Quod indignum visum est Sixto IV. & sacris canonibus bonæque consuetudini regnans. Itaque adversus eos scripsit ad Ducem Bourbonij.

X. Inutile esset omnia persequi quæ posterioribus temporibus acta apud nos erga Legatos sunt. Reliquum igitur est ut nonnulla dicamus de moribus Hispanorum. Facultates Legatorum ac Nuntiorum apostolicæ sedis illic examinantur à supremo Regis Consilio, ne quid fiat in rei publicæ dispendium. Quod probatur auctoritate Didaci Covarruvæ & aliorum auctorum.

XI. Equum prima fronte videtur ut is qui in provinciam venit cum potestate extraordinaria, silem faciat auctoritatis suæ. Legatus ergo non est tanquam Legatus recipiendus, nisi primò visis legationis suæ literis. Et ita servatur in regno Francia, ut observat Boerius.

XII. Epilogus eorum quæ dicta hæcenus sunt de Legatis.

I. INTER axiomata libertatum Ecclesiæ Gallicanæ, illud constantissimum est, non posse Summum Pontificem mittere in Galliam Legatos à latere, cum facultatibus amplissimis, nisi ad postulationem Regis, vel cum consensu ejus, Legatum porro uti non posse facultatibus suis donec scripto jurerejurandòque pollicitus Regi fuerit non ulrum se illis nisi quandiu majestati ejus placuerit, destitutum porro statim ac certior factus fuerit Regem nolle ut illis amplius utatur. Debent etiam Legati jurare nihil se facturos adversus sancta Decreta, canones Conciliorum generalium, neque adversus Libertates & Privilegia Ecclesiæ Gallicanæ

aut

de Reynald. ad
an. 1165. 5. 61.

Apud Fleitor.
Brev. lib. 13. fol.
27.